

Так, повноваження ОСН зі сприяння додержанню Конституції та законів України, реалізації актів Президента України та органів виконавчої влади, рішень місцевих рад та їх виконавчих органів, розпоряджень сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті (у разі її створення) ради, рішень, прийнятих місцевими референдумами (п. 2, ч. 1. ст. 14 Закону) [1] – актуальні як на території безпосереднього проведення АТО, так і на територіях, на яких розміщують переселенців з Луганської та Донецької областей;

Повноваження ОСН з організації на добровільних засадах участі населення у здійсненні заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, проведення робіт з благоустрою, озеленення та утримання в належному стані садиб, дворів, вулиць, площ, парків, кладовищ, братських могил, обладнанні дитячих і спортивних майданчиків, кімнат дитячої творчості, клубів за інтересами тощо; а також повноваження з організації на добровільних засадах участі населення у здійсненні заходів щодо охорони пам'яток історії та культури, ліквідації наслідків стихійного лиха, будівництві і ремонті шляхів, тротуарів, комунальних мереж, об'єктів загального користування; (п.п. 4, 5 ч. 1. ст. 14 Закону) [1] – це можливості сприяння з боку ОСН як налагодженню волонтерського руху передусім у звільнених населених пунктах з відбудови зруйнованої інфраструктури, так і координації вказаних зусиль з відбудови населених пунктів між волонтерськими організаціями, органами державної влади та органами місцевого самоврядування. Окрім цього, вказані повноваження ОСН дозволяють сприяти здійсненню соціальної та психологічної реабілітації вимушених переселенців різних вікових груп, передусім дітей та підлітків.

Важливими для допомоги як вимушеним переселенцям по всій території України, так і особам, що проживають у звільнених населених пунктах Луганської та Донецької областей є, зокрема, наступні повноваження ОСН:

- здійснення контролю за якістю надаваних громадянам, які проживають у жилих будинках на території діяльності органу самоорганізації населення, житлово-комунальних послуг та за якістю проведених у зазначених жилих будинках ремонтних робіт (п. 6 ч. 1. ст. 14 Закону); [1]

- організація допомоги громадянам похилого віку, інвалідам, сім'ям загиблих воїнів, партизанів та військовослужбовців, малозабезпеченим та багатодітним сім'ям, а також самотнім громадянам, дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування (п. 7 ч. 1. ст. 14 Закону); [1]

- надання необхідної допомоги органам пожежного нагляду в здійсненні протипожежних заходів (п. 9 ч. 1. ст. 14 Закону); [1]

- сприяння відповідно до законодавства правоохоронним органам у забезпеченні ними охорони громадського порядку (п. 10 ч. 1. ст. 14 Закону); [1]

- розгляд звернень громадян, ведення прийому громадян; ведення обліку громадян за віком, місцем роботи чи навчання, які мешкають у межах території діяльності ОСН (п.п. 11-12 ч. 1. ст. 14 Закону). [1]

Таким чином, ОСН мають істотну кількість повноважень, які можуть бути використані для сприяння вирішенню цілої низки актуальних проблем щодо організації життєдіяльності вимушених переселенців по всій території України, а також щодо відбудови населених пунктів та інфраструктури Луганської та Донецької областей.

Список використаних джерел:

1. Про органи самоорганізації населення: Закон України № 2625-III від 11.07.2001 р. [Текст] // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 48. – ст. 254.

2. Про внесення змін до Конституції України (щодо повноважень органів державної влади та місцевого самоврядування): Проект Закону України № 4178а від 26 червня 2014 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=51513.

Сучасні системи управління на місцях: розбудова Української системи здійснення публічної влади

Кулик Т.О., викладач кафедри загальноправових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології НАВС, аспірант кафедри загальноправових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, професор **Олійник А.Ю.**

Україна знаходиться на шляху демократичних змін, одним з аспектів яких є децентралізація влади. Відомо, що у теорії та практиці державного будівництва, коли

розглядають поняття децентралізації, уявляють умовно дві форми демократичну та адміністративну:

- демократичну, коли йдеться про передачу частини державної виконавчої влади на рівень населення відповідних адміністративно-територіальних одиниць (територіальних громад, общин, комун, муніципалітетів, територіальних колективів - у різних країнах вони називаються по-різному) і тих органів, які воно обирає (органів місцевого самоврядування);

- адміністративну, коли йдеться про створення на місцях спеціальних урядових органів (місцевих державних адміністрацій, префектур, урядових комісаріатів тощо), які становлять так звану урядову, або виконавчу, вертикаль.

У різних державах з метою ефективної організації влади на місцях застосовуються різні системи місцевих органів управління та органів місцевого самоврядування (системи управління на місцях), на вибір яких впливають такі фактори, як неоднаковий підхід до розуміння державної влади, розмежування адміністративно-територіальних одиниць на «природні» та «штучні», національні та історичні особливості й традиції тощо. [1;с. 45]

Більшість сучасних фахівців схиляється до виокремлення таких систем:

1. Англо-американської (англосаксонської) системи, яка характеризується тим, що на всіх субнаціональних рівнях управління функціонують органи місцевого самоврядування, а місцеві органи виконавчої влади загальної компетенції не створюються (наприклад Велика Британія, США, Канада, Австралія, близька до подібної системи організація влади на місцях і в Росії).

Специфічними рисами цієї системи визначають значну автономію органів місцевого самоврядування відносно держави: вони формально виступають як такі, що діють автономно в межах наданих їм повноважень; відсутність на місцях повноважних представників центральної влади, які опікали б органи місцевого самоврядування. Контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування здійснюється переважно непрямим шляхом - через центральні міністерства; жорсткий судовий контроль; виборність ряду посадових осіб місцевого самоврядування територіальною громадою; функціонування органів місцевого самоврядування в межах своєї компетенції, закріпленої в законі, і заборона їх виходу за межі цієї компетенції. Інакше кажучи, повноваження органів місцевого самоврядування визначаються згідно з позитивним принципом правового регулювання (органи місцевого самоврядування можуть робити лише те, що безпосередньо передбачено законом) [2;с. 30].

2. Континентальної (романо-германської або європейської) системи, яка будується на поєднанні місцевого самоврядування та місцевого управління і виходить з різного тлумачення «природних» та «штучних» адміністративно-територіальних одиниць. Сучасна континентальна модель організації влади на місцях є результатом тривалої еволюції римської системи, і свого остаточного вигляду вона набула у Франції після прийняття 1982 р. Закону «Про права і свободи місцевих колективів». Ця система характеризується: більш високим (порівняно з англо-американською моделлю) ступенем централізації, наявністю вертикальної підпорядкованості; поєднанням місцевого самоврядування і прямого державного управління на місцях. Це знаходить свій прояв у функціонуванні на одному територіальному рівні обраних територіальною громадою органів місцевого самоврядування та призначених центральною владою уповноважених представників (префектів, комісарів тощо), які здійснюють адміністративний нагляд за діяльністю органів місцевого самоврядування; визначенням повноважень місцевого самоврядування згідно з негативним принципом правового регулювання (органам місцевого самоврядування дозволяється робити все, що не заборонено законом) [2;с. 32].

3. Іберійської системи (зокрема Бразилія, Португалія, Мексика, з певними особливостями Іспанія), яка передбачає, що управління на всіх субнаціональних рівнях здійснюють обрані населенням представницькі органи місцевого самоврядування (ради) та відповідні головні посадові особи місцевого самоврядування (мери, регідори, префекти, алькади тощо). Ці посадові особи стають головами відповідних рад і одночасно затверджуються центральними органами державної влади як представники державної влади в адміністративно-територіальних одиницях.

4. Радянської системи (системи рад та їх виконавчих комітетів), яка базується на запереченні поділу влад і визнанні повновладдя представницьких органів з низу до верху. Ця система передбачає, що всі ради, починаючи з найнижчого рівня, є органами державної влади на своїй території, а всі інші органи держави прямо або опосередковано

підпорядковані радам. Система рад характеризується ієрархічною підпорядкованістю всіх її елементів та відсутністю будь-якої самостійності місцевих органів. Сьогодні подібна система збереглася лише в деяких країнах, зокрема в КНР, КНДР. [1;с. 47-48]

Європейську хартію місцевого самоврядування, яка підписана членами Ради Європи у 1985 р., деякі дослідники вважають однією з моделей місцевого самоврядування. Її метою є проголошення і проведення у життя загальних для європейських країн стандартів у місцевому і регіональному самоврядуванні. У ній робиться наголос на тому, що органи місцевого самоврядування становлять одну із основ демократичного ладу, що існування наділених владою органів місцевого самоврядування забезпечує ефективне і одночасно наближене до громадянина управління. У Хартії особлива увага звертається на необхідність конституційного і законодавчого фундаменту для здійснення місцевого самоврядування, встановлюються принципи закріплення компетенції самоврядування, важливість збереження і захисту територіальних меж місцевого самоврядування, гарантування їх автономії щодо адміністративних структур. Відповідно до Хартії у механізмі здійснення місцевого самоврядування на перше місце поставлені представницькі органи місцевого самоврядування, і лише на друге - територіальна громада. [1;с. 48]

Аналіз різних форм децентралізації дає змогу визначитись із тим, до якого типу тяжіє та чи інша держава. Україну можна віднести до романо-германської моделі, оскільки система місцевого управління закріплена в Конституції та законах України передбачає:

- з одного боку, наявність у територіальних громад права самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України, первинними суб'єктами визначаються сільські, селищні, міські громади, які здійснюють право на місцеве самоврядування як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування: сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи. Органами місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ та міст, є районні та обласні ради. [3]

- з іншого, створення та функціонування місцевих органів виконавчої влади – місцевих державних адміністрацій в областях і районах, містах Києві та Севастополі, суттєвим є те, що стаття 119 Конституції України встановлює, що місцеві державні адміністрації на відповідній території забезпечують взаємодію з органами місцевого самоврядування. [3]

Але Українська система місцевого управління, на відміну від традиційного для континентальної моделі принципу «органам місцевого самоврядування дозволяється робити все, що не заборонено законом», має в своїй основі протилежний принцип, визначений у ч. 2 ст. 19 Конституції України «органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України» [3]. Зауважимо, що даний принцип стосується не тільки органів місцевого самоврядування, але й органів державної влади, що є спільним важелем для можливості уникнення зловживання ними їхніми повноваженнями.

Для становлення України як демократичної держави потрібно все ж здійснення реформування у бік децентралізації управління та забезпечення реалізації місцевого самоврядування.

Список використаних джерел:

1. Загальні засади місцевого самоврядування в Україні : підручник / авт.-упоряд. : О. В. Батанов, Н. М. Батанова, В. М. Вакуленко та ін. ; за заг. ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2010. - 368 с.
2. Агранофф Р. Розбудова місцевих Рад в Україні : матеріали до нових програм / Р. Агранофф, Г. Краун, А. Ткачук ; Програма сприяння Парламентові України. - К., 2000. - 122 с.
3. Конституція України : чинне законодавство станом на 3 березня 2014 р. : (офіційний текст). – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2014. – 64 с.